

RAAP-NOTITIE 123

Plangebied Energieweg, Keppelseweg, Zaagmolenpad

Gemeente Doetinchem

Een inventariserend archeologisch onderzoek

Colofon

Opdrachtgever: gemeente Doetinchem

Project: archeologisch onderzoek plangebied Energieweg, Keppelseweg, Zaagmolenpad
(gemeente Doetinchem)

Titel: Plangebied Energieweg, Keppelseweg, Zaagmolenpad, gemeente Doetinchem;
een inventariserend archeologisch onderzoek

Status: eindversie

Datum: juni 2002

Auteur: *drs. H.B.G. Scholte Lubberink*

Bestandsnaam: L:\QXPress\Notities\2002\DOEN\N0123-DOEN.qxd

Projectcode: DOEN

Projectleider: drs. H.B.G. Scholte Lubberink

Projectmedewerkers: J. Knoppers & drs. C.D.R. Cohen-Stuart

ARCHIS-waarnemingsnummers: 136385 en 136386

Autorisatie: N.G. Stikker

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2002

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

RAAP Archeologisch Adviesbureau heeft in opdracht van de gemeente Doetinchem van 11 tot 17 april 2002 een inventariserend archeologisch onderzoek uitgevoerd in verband met de geplande uitbreiding van een bedrijventerrein in het gebied tussen de Energieweg, de Keppelseweg en het Zaagmolenpad in de gemeente Doetinchem. Doel van dit onderzoek was het opsporen van eventueel aanwezige archeologische resten en, voor zover mogelijk, een eerste indruk geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging ervan.

Tijdens het inventariserend archeologisch onderzoek zijn in het plangebied geen (eenduidige) archeologische resten aangetroffen. Naar verwachting zal er als gevolg van de geplande werkzaamheden dan ook geen verstoring van archeologische waarden optreden. Derhalve worden geen aanbevelingen gedaan ten aanzien van behoud van archeologische waarden of vervolgonderzoek.

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

In opdracht van de gemeente Doetinchem heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau van 14 tot 17 april 2002 een inventariserend archeologisch onderzoek uitgevoerd in verband met de uitbreiding van een bedrijventerrein in het gebied tussen de Energieweg, de Keppelseweg en het Zaagmolenpad in de gemeente Doetinchem (figuur 1). Het inventariserend archeologisch onderzoek diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten. Doel van onderhavig onderzoek is het opsporen hiervan en (indien mogelijk) een eerste indruk geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging ervan.

1.2 Onderzoeksgebied en archeologische verwachting

Het plangebied ligt in het westen van de bebouwde kom van Doetinchem. Het heeft een oppervlakte van ongeveer 10 ha en staat afgebeeld op kaartblad 40F van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000); de centrumcoördinaat is 216.200/442.800. Ten tijde van het onderzoek was het noordelijke deel van het plangebied (oppervlakte ongeveer 8 ha) in gebruik als grasland, bos, volkstuinen en een parkeerplaats. In dit deel van het plangebied bevond zich tot in de jaren 90 van de 20e eeuw een boerderij met een aantal zeer lange schuren. Deze zijn allemaal verdwenen met uitzondering van het hoofdgebouw van de boerderij en een deel van een schuur in de noordwestelijke hoek van het plangebied. Langs het Zaagmolenpad, in het zuidelijke deel van het plangebied (oppervlakte ongeveer 2 ha), bevinden zich gebouwen van het Graafschapcollege. Voor een klein deel van het plangebied (oppervlakte ongeveer 0,5 ha) werd van de grondeigenaar geen toestemming gekregen voor het betreden van het terrein. Dit deel van het plangebied is derhalve niet onderzocht (zie figuur 2).

Voor het plangebied geldt een hoge archeologische verwachting voor archeologische resten uit alle perioden (zie § 2.2).

1.3 Onderzoeksopzet en richtlijnen

Onderhavig onderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek. Het veldonderzoek is beperkt gebleven tot een karterend booronderzoek.

Het inventariserend archeologisch onderzoek is uitgevoerd volgens de hiervoor geldende normen en richtlijnen die zijn vastgelegd in het *Handboek ROB-specificaties* (Brinkkemper e.a., 1998) en (voor zover mogelijk) conform de *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie* (Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie, 2001).

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methoden

Voorafgaand aan het veldonderzoek is een bureauonderzoek uitgevoerd om na te gaan of er reeds archeologische vondsten uit het plangebied geregistreerd staan en om ten behoeve van het veldwerk de landschappelijke (geologische, geomorfologische en bodemkundige) kenmerken alsmede de gespecificeerde archeologische verwachting te bepalen. In het kader van het bureauonderzoek zijn verschillende bronnen geraadpleegd (zie literatuurlijst).

Om inzicht te krijgen in het voorkomen van archeologische vindplaatsen in of nabij het plangebied is het ARChEologisch Informatie Systeem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) te Amersfoort geraadpleegd.

2.2 Resultaten

Geologie en geomorfologie

Geomorfologisch gezien bestaat het plangebied uit stuifzand op de Formatie van Kreftenheye (code S/Kr) en stroomgordelafzettingen (zand; Van der Meene, 1977: code sg)

Binnen de bebouwde kom is sprake van rivierduinen en hooggelegen terrasresten (Scholte Lubberink, 1997).

Bodem

De bodem in het plangebied bestaat waarschijnlijk uit hoge zwarte enkeerdgronden (code zEZ21, grondwatertrap VII) en kalkloze poldervaaggronden, plaatselijk ijzerrijk (zavel en lichte klei; Stiboka, 1975: code fRn95C).

Archeologie

In ARCHIS staan uit (de nabijheid van) het plangebied geen bekende archeologische vindplaatsen geregistreerd.

Archeologische verwachting

Volgens de Archeologische Verwachtingskaart van de gemeente Doetinchem (Scholte Lubberink, 1997) geldt voor het plangebied een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen uit alle archeologische perioden. De reden hiervoor is dat de bodem in het plangebied grotendeels bestaat uit hooggelegen zandige

terrasresten waarvan de hoogste delen in het verleden in principe geschikt waren voor bewoning. In het noordelijke deel van het plangebied is de kans op het voorkomen van archeologische resten het grootst, omdat dit grenst aan een gebied met rivierduinen.

3 Veldonderzoek

3.1 Methoden

Tijdens het veldonderzoek zijn 44 boringen verricht in een grid van 40 bij 50 m (zie figuur 2). De boringen binnen een raai verspringen ten opzichte van die in de naastgelegen raai, waardoor een systeem van gelijkbenige driehoeken ontstaat. De gehanteerde methode wordt geschikt geacht voor het opsporen van de meeste in dit gebied te verwachten nederzettingsterreinen uit de periode Midden Neolithicum tot en met Late Middeleeuwen. Deze methode is niet geschikt om kleine kampementen uit de Steentijd, graven, verkavelingspatronen en andere zeer lokale archeologische resten in kaart te brengen.

Er is geboord tot maximaal 2,0 m -Mv met een Edelmanboor met een diameter van zeven en een van 15 cm en een gutsboor met een diameter van drie cm. De boringen zijn volgens vaste richtlijnen beschreven en met meetlinten ingemeten (x- en y-waarden). Van alle boringen is de hoogte met een waterpastoestel ingemeten, waarbij de hoogte is herleid van de gemeentelijke NAP-bout nummer 29 in de westgevel van het pompgebouw Zaagmolenpad 4 (12,446 m +NAP). Het opgeboorde materiaal is in het veld gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren of gezeefd met een zeef met een maaswijdte van 0,5 cm; het zeefresidu is geïnspecteerd op het voorkomen van archeologische indicatoren.

3.2 Resultaten

Geologie en bodem

Tijdens het booronderzoek is geconstateerd dat in het zuidelijke deel van het plangebied (globaal het gebied ten zuiden van de Heelweg), sprake is van zandige rivierafzettingen. Deze rivierafzettingen bestaan hoofdzakelijk uit lichte en zware zavel. De 40 tot 90 cm dikke bovengrond is als gevolg van bodemvorming bruin tot bruingrijs van kleur. Hieronder is over het algemeen sprake van lichtbruine tot grijze zeer ijzerrijke zavel. In enkele boringen tussen en rond de gebouwen van het Graafschapcollege is binnen het zavelpakket een laag lichte klei met een dikte van 25 tot 70 cm aangetroffen (figuur 2: boringen 1, 6, 26, 27 en 28). Mogelijk gaat het om één of enkele smalle voormalige (opgevolde) riviergeulen. Onder deze ijzerrijke afzettingen bevindt zich in de regel matig grof tot grof rivierzand. De diepte waarop de top van dit zand is aangetroffen, varieert van ongeveer 100 tot 200 cm -Mv. Een vergelijkbare bodemopbouw is tijdens eerder onderzoek aangetroffen in het plangebied Zaagmolenpad direct ten zuiden van onderhavig plangebied (Oude Rengerink, 2001).

Tijdens het booronderzoek is gebleken dat de bodem in dit deel van het plangebied op verschillende plaatsen diep is verstoord (figuur 2: boringen 5, 11, 12, 16, 18 t/m 23, 26, 29 en 30). De verstoringsdiepte varieert van 50 cm tot meer dan 100 cm -Mv. Op de desbetreffende locaties is de bodem rijk aan puin. Vermoedelijk staat de verstoring van het bodemprofiel in verband met de voormalige aanwezigheid van een groot aantal schuren in dit deel van het plangebied.

In het noordelijke deel van het plangebied (ten noorden van de Heelweg), zijn uitsluitend kleiarne rivierduinzanden aangetroffen. Het gaat om de zuidelijke rand van een uitgestrekt gebied met rivierduinen ten noorden van het plangebied. Tijdens het booronderzoek is echter geconstateerd dat een ongeveer 50 m brede strook langs de Keppelseweg in het verleden meer dan een meter diep is afgegraven. In dit deel van het plangebied is slechts in een klein graslandperceel direct ten noorden van de Heelweg een min of meer intact bodemprofiel aangetroffen, waarbij onder de bouwvoor plaatselijk nog een restant van de BC-horizont van een vorstvaaggrond aanwezig is (figuur 2: boringen 32 en 33). Ook hier is de bodem echter op verschillende plaatsen diep verstoord (figuur 2: boringen 34 en 37).

Archeologie

Tijdens het booronderzoek zijn in vier van de 44 boringen aardewerkscherven aangetroffen (figuur 2: boringen 6, 14, 32 en 41). Het gaat om een scherf handgevormd kogelpotaardewerk uit de Late Middeleeuwen (boring 32), een scherf grijsbakkend aardewerk uit de tweede helft van de Late Middeleeuwen (boring 41) en twee scherven roodbakkend geglaazuurd aardewerk uit de Nieuwe tijd (boringen 6 en 14). Daarnaast is aan de oppervlakte ter hoogte van boring 39 een scherf handgevormd kogelpotaardewerk uit de Late Middeleeuwen en ter hoogte van boring 41 een scherf handgevormd aardewerk uit de Prehistorie of Romeinse tijd gevonden (figuur 2). De boringen 39 en 41 zijn in het afgegraven gebied langs de Keppelseweg gezet, zodat de vondsten uit of bij deze boringen zich in een secundaire positie bevinden. Ter plaatse worden geen archeologische grondsporen meer verwacht.

Slechts de scherf kogelpotaardewerk uit boring 32 is afkomstig uit een min of meer intact bodemprofiel. De vondst van één scherf is echter niet voldoende om de aanwezigheid van archeologische grondsporen te veronderstellen. De geglaazuurde scherven uit de boringen 6 en 14 zijn gezien het ontbreken van een archeologische context te beschouwen als losse vondsten en zijn derhalve archeologisch niet relevant.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Uit het inventariserend archeologisch onderzoek blijkt dat zich in het plangebied waarschijnlijk geen archeologische vindplaatsen bevinden. Het archeologisch meest kansrijke deel van het plangebied (het gebied met rivierduinzand aan de noordzijde), is grotendeels verstoord/afgegraven. Enkele archeologische vondsten uit dit gebied kunnen een aanwijzing zijn voor de voormalige aanwezigheid van een archeologische vindplaats. Waarschijnlijk zullen eventuele grondsporen echter door de afgraving geheel zijn verdwenen. Een klein deel van het gebied met rivierduinzanden is in bodemkundig opzicht min of meer intact. In dit deel van het plangebied zijn echter te weinig archeologische vondsten gedaan om de aanwezigheid van archeologische grondsporen te veronderstellen. In het overige deel van het plangebied zijn wel de verwachte zandige rivierafzettingen aangetroffen, maar ook hier zijn geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen aangetroffen.

Op grond van de resultaten van veldonderzoek kan geconcludeerd worden dat er vanuit archeologisch perspectief geen bezwaren zijn tegen de realisatie van de uitbreiding van het bedrijventerrein in plangebied Energieweg, Keppelseweg, Zaagmolenpad (gemeente Doetinchem).

4.2 Aanbevelingen

Op grond van het ontbreken van (duidelijke) aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische grondsporen worden ten aanzien van het plangebied geen aanbevelingen gedaan voor behoud van archeologische waarden of vervolgonderzoek.

Met betrekking tot deze aanbevelingen dient contact opgenomen te worden met de provinciaal archeoloog van de provincie Gelderland.

Literatuur

Brinkkemper, O., e.a. (redactie), 1998. *Handboek ROB-specificaties*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.

Meene, E.A. van der, 1977. *Geologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000, Blad Arnhem oost*. Rijks Geologische Dienst, Haarlem.

Rengerink, J.A.M. Oude, 2001. Plangebied Zaagmolenpad, gemeente Doetinchem; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). *RAAP-rapport 657*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Scholte Lubberink, H.B.G., 1997. Gemeente Doetinchem, landelijk gebied en stadskern; archeologische inventarisatie en verwachtingskaart. *RAAP-rapport 293*. Stichting RAAP, Amsterdam.

Stichting voor Bodemkartering, 1975. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Toelichting bij de kaartbladen 40 West en 40 Oost Arnhem*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie, 2001. *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. Eindrapport van de Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie*. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Den Haag.

Gebruikte afkortingen

ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
Mv	Maaiveld
NAP	Normaal Amsterdams Peil
ROB	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek

Verklarende woordenlijst

enkeerdgronden	dikke eerdgrond (= laag met donkere, min of meer rulle grond, met organische en anorganische bestanddelen) ontwikkeld op zandgrond onder invloed van de mens; worden ook wel essen genoemd
grondsporen	sporen van menselijke werkzaamheden in het verleden (kuilen, greppels, paalgaten), herkenbaar als verkleuringen en verstoringen van de bodemstructuur
grondwatertrap	traject tussen de gemiddeld hoogste en de gemiddeld laagste grondwaterstand
rivierduin	door uitstuiving uit een riviervlakte hierlangs ontstaan duin (in Nederland meestal Weichselien of Vroeg Holoceen van ouderdom)
stroomgordel	het geheel van rivieroeverwal-, rivierbedding- en kronkelwaardafzettingen, al dan niet met restgeul(en)

Overzicht van figuren en tabellen

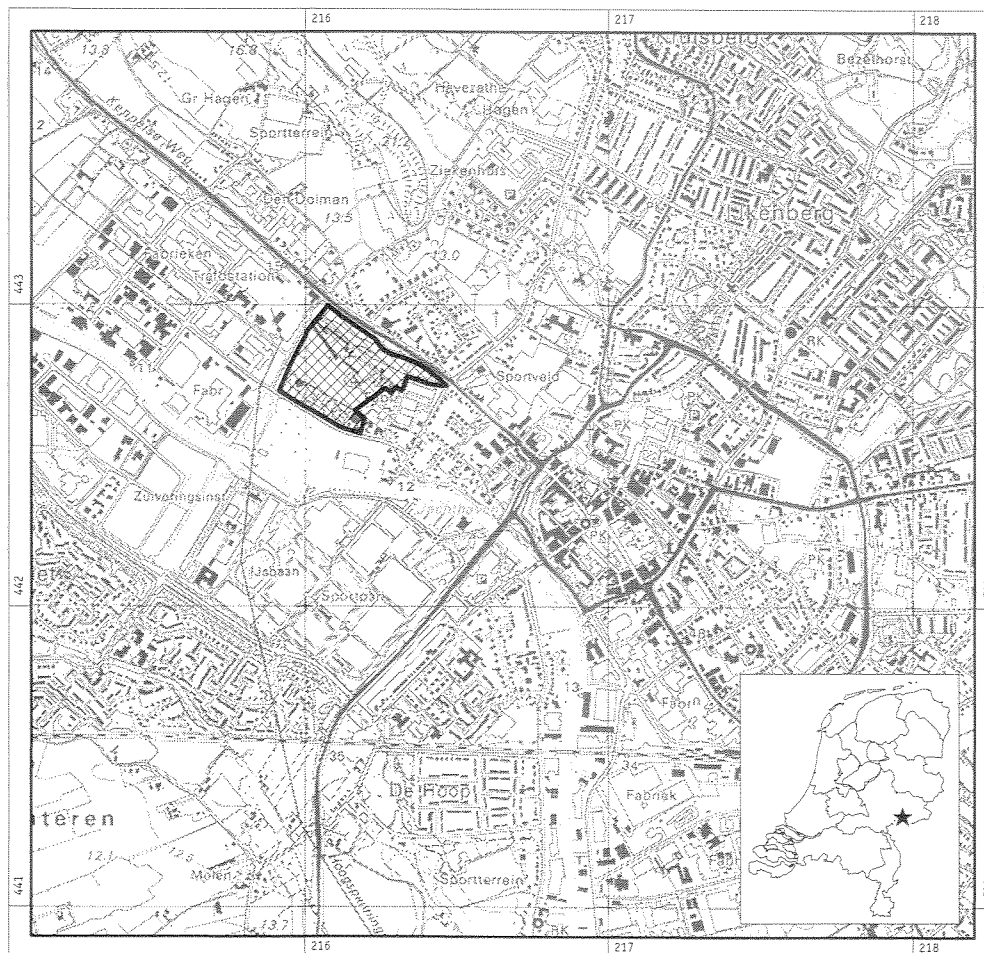
Figuur 1 Ligging van het plangebied (gearceerd); inzet: ligging in Nederland (ster).

Figuur 2. Resultaten booronderzoek.

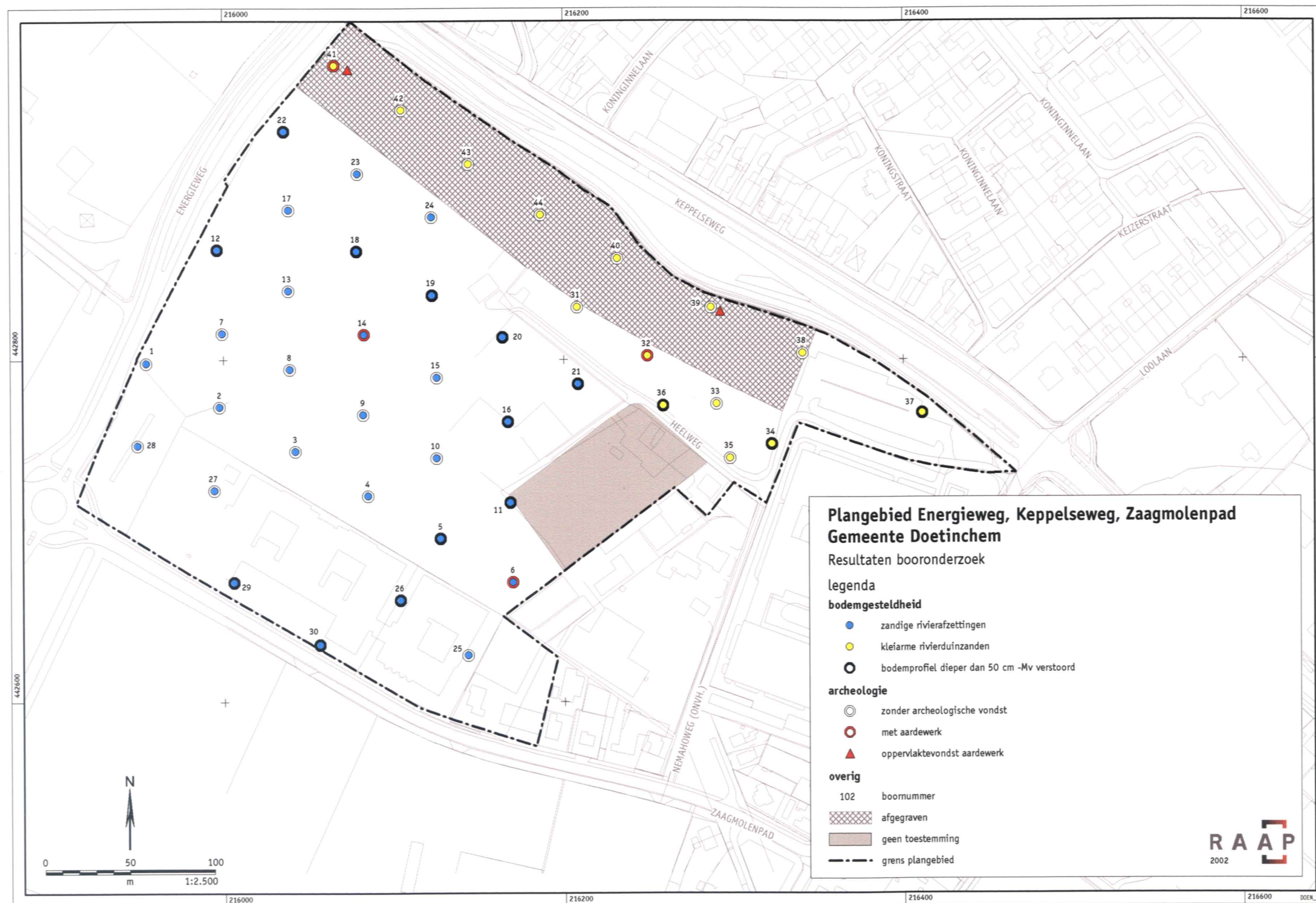
Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Periode	Datering			
Late Middeleeuwen	1050	-	1500	na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450	na Chr.
Bronstijd	2000	-	800	voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900	voor Chr.

Tabel 1: Archeologische tijdschaal.

Figuur 1: Ligging van het plangebied (gearceerd); inzet: ligging in Nederland (ster).

Figuur 2: Resultaten booronderzoek.